Glas zaveznikov

Leto II - Št. 294

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, torek 4. junija 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebinj lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Francija se je odločila za demokracijo desnice

Najbolj so napredovali radikalni socialisti

Ministrski predsednik bo verjetno socialist

LONDON, 4. junija — **Iz zadnjih vesti o francoskih volitvah je razvidno, da vodi ljudsko republikansko gibanje in da je že gotovo, da bo najmočnejša stranka v konstituanti. Manjkajo samo še izidi iz manj kot 40 kolonjalnih departementov.**

Sinoči je bil položaj naslednji: ljudsko republikansko gibanje 163 sedežev, komunisti 148, socialisti 122, republikanska stranka svobode in druge desničarske skupine 67, radikalni socialisti 40, neodvisna alžirska stranka 11. Ljudsko republikansko gibanje je na matičnem ozemlju pridobilo 17 sedežev, komunisti so izgubili 1, socialisti pa 15. Konstituanta se bo predvidoma sestala 11. junija.

V primeri z oktobrskimi volilnimi izidi so neuradne številke nedeljskih volitev naslednje: komunisti 5,136.334 (oktobra 4,817.603); socialisti 4,165.813 (4,495.402); ljudsko republikansko gibanje 5,491.180 (4,824.371); radikali 1,894.058 (1,188.352); konservativci 2,146.603 (2,134.079). Od konservativnih glasov je dobila nova republikanska stranka svobode 1,537.395 glasov. Skupno število glasov, ki so jih dobile vse stranke je 19,320.421 (oktobra 16,550.850).

V Franciji sami je volilo 770.571 volivcev več kot pri volitvah meseca oktobra. Pri sedanjih volitvah so desničarske stranke dobile skupaj 1,385.039 glasov več kot meseca oktobra. Levičarske stranke (komunisti in socialisti) pa so v primeri z oktobrom izgubili 10.858 glasov. Najbolj so napredovali radikalni socialisti, in sicer za 705.706 glasov. Sledijo jim napredni katoličani, ki so porastli za 666.809 glasov. Na tretjem mestu so komunisti, ki so napredovali za 318.731 glasov. Najmanjši napredek so zaznamovali konservativci, in sicer 12.524 glasov. Edini, ki so nazadovali za 329.589 glasov, so socialisti. Pri včerajšnjih volitvah je glasovalo za levico (komuniste in socialiste) 9,302.147 volivcev, za desničarske stranke pa skupaj 9,531.841. Tako znaša zmaga desničarjev nad levičarji 229.694 glasov.

V Alžiru je dobila neodvisna alžirska stranka v okraju Oran izmed skupnega števila 147.387 glasov 98.129 glasov. Oktobra ta okraj v konstituanto ni poslal poslancev, ker so volitve razveljavili. Z gornjim številom glasov je dobila omenjena stranka 11 sedežev. Komunisti so dobili v francoski Severni Afriki 2 sedeža (oktobra 7); socialisti 5 (oktobra 7), ljudsko republikansko gibanje ter stranka zmernih pa enako število sedežev kot oktobra — 3 in 4. Francoska muslimanska zveza, ki je imela oktobra 4 sedeže, v novi konstituenti ne bo zastopana.

Kot poroča «Reuterjev» dopisnik, je v novi konstituanti 84 profesorjev, 70 odvetnikov, 67 delavcev, 49 poljedelcev, 44 uradnikov, 36 novinarjev, 26 državnih uradnikov, 23 trgovcev, 20 zdravnikov, 19 inženirjev, 14 posestnikov, 12 industrijcev, 3 duhovniki, 3 častniki in 1 mornar. Izvolili so tudi 21 bivših ministrov ter 19 županov francoskih mest. V novi konstituanti bo tudi 28 žena, ki so jih razen dveh (Oran, Guadalup) izvolili na matičnem ozemlju. Pri oktobrskih volitvah so izvolili 48 žena. Poluradna primerjava obojih volitev kaže, da je v nedeljo volilo 82,48% volilcev (proti 79% oktobra).

Dopisnik «BBC» iz Pariza pravi: «Ljudsko republikansko gibanje ima pravico zahtevati, da ji poverijo vodstvo nove vlade. Brzkone pa tega ne bo storilo in se bo raje obrnilo na socialiste, ki bi težko pristali, da vstopijo v vlado, kjer komunisti ne bi bili zastopani, komunisti pa bi morda odklonili, da bi sodelovali v vladi, katere ministrski predsednik bi bil član ljudskega republikanskega gibanja. Zaradi tega ne smemo izključevati, da bi bil novi ministrski predsednik socialist. Izbira bi padla na sedanjega ministrska predsednika Felixa Gouina».

Podpredsednik sedanje vlade Francisque Gay (ljudsko republikansko gibanje) je včeraj izjavil: «Ljudsko republikansko gibanje je pripravljeno kljubovati novim odgovornostim, ne bo pa pozabilo, da je glavni smoter novega parlamenta, da da čimprej državi ustavo, ki bi jo ugodno sprejela večina demokratov in republikancev. Včerajšnji volilni izidi nesporno kažejo, kakšne važne izpremembe morajo biti v osnutku nove ustave, ki so jo 5. maja odklonili».

KALININ UMRL

London, 4. junija

Moskovska radijska postaja je sporočila, da je včeraj dopoldne po dolgi bolezni umrl bivši predsednik Vrhovnega sovjeta ZSSR Mihael Kalinin.

Kot je znano, je Kalinin 19. marca iz zdravstvenih razlogov zaprosil, da ga razrešijo mesta predsednika.

EISENHOWER O MOŽNOSTI TRAJNEGA MIRU

Chicago, 4. junija

General Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi med vojno in sedanji načelnik glavnega stana ameriške vojske, je v govoru, ki ga je imel preteklo soboto poudaril, da je govoričenje o novi vojni zlobno in neumno.

Govoril je na sestanku združenja rezervnih častnikov. Med drugim je dejal: «Moški, ki so spoznali bojišče, ne bodo med tistimi, ki brez premisleka govorjo o novi vojni. Stari bojevniki bodo delali, se trudili in se žrtvovali, da preprečijo vrnitev slične zaloigre».

Kesneje je general Eisenhower na tiskovni konferenci dejal: «Kdor koli razpravlja o možnosti nove vojne, dela slabo uslugo vsemu svetu. Vojno je težko preprečiti, toda mi to lahko storimo. Primerjajte težkoče, pred katerimi smo stali leta 1942, ko sta nemška in japonska vojska zagospodarili polovici sveta, z današnjimi težkočami. Takrat nihče ne bi bil mislil, da bomo do leta 1945 premagali osne države. Bila je težavna naloga, vendar pa smo jo izvršili».

«Lahko imamo trajen mir. Če bodo Združene države složne, bomo lahko premagali vsako težavo».

DANES BO GOVORIL ERNEST BEVIN

London, 4. junija

Britanski zunanji minister Bevin bo danes v parlamentu otvoril debato o zunanji politiki z izjavo, ki jo laburistični list «Daily Herald» označuje kot najvažnejšo izmed vseh, kar jih je doslej dal.

«Naglasil bo, piše politični urednik omenjenega lista-sklep Velike Britanije, da podeli svobodo državam Srednjega Vzhoda; tako bo ovrgel mnenje tistih, ki menijo, da skuša Velika Britanija, ustvariti anglo-ameriški blok proti Sovjetski zvezi.

«Kljub grajam ostane Bevin iskren prijatelj Sovjetske zveze. Ker pa je demokrat, zelo želi, da lahko mali narodi, ki so se udeležili vojne, povedo pri razpravah o mirovnih pogodbah svoje mnenje. Ko vztraja pri tem, če se štiri velesile ne bodo mogle sporazumeti o vseh doslej se nerešenih vprašanjih, da je treba brez odlasanja mirovno konferenco, napovedati ima Bevin podporo vseh dominionov».

ČEŠKA PO VOLITVAH

KLEMENT GOTTWALD

Voditelj čeških komunistov, kateremu je predsednik Beneš poveril sestavo nove vlade.

10. JUNIJA PROTI GENERALU MIHAJLOVIČU

Beograd, 4. junija

Včeraj so uradno sporočili, da se bo pričela razprava proti bivšemu jugoslovanskemu vojnemu ministru generalu Mihajlovicu 10. junija.

Britanski podtajnik za zunanje zadeve McNeil je včeraj v spodnji zbornici na neko vprašanje odgovoril, da so nekaterim birtanskim častnikom dovolili, da preko britanskega veleposlaništva v Beogradu predlože olajševalna pričanja za generala Mihajlovića.

McNeil je izjavil, da zunanji minister Bevin jugoslovanske vlade ne misli prositi, da bi omogočila bristankim državljanom, ki želijo pričati sodelovanje, pri razpravi.

TRUMAN SPREJEL STETTINIUSOV ODSTOP

Washington, 4. junija

Včeraj so uradno javili, da je Truman sprejel odstop Edwarda Stettiniusa kot predstavnika Združenih držav pri organizaciji Združenih narodov.

Vest so javili štiri ure po Stettiniusovem odhodu iz Bele hiše, kjer sta ga skušala predsednik in zunanji minister Združenih držav pregovortti, da ne bi zapustil svojega mesta.

Zunanji minister je včeraj javil, da bo do imenovanja Stettiniusovega namestnika prevzel njegovo dosedanje mesto Herschell Johnson.

Johnson je bil od l. 1934 do 1937 dodeljen ameriškemu veleposlaništvu v Londonu. Leta 1941 so ga premestili na Švedsko.

V Italiji začetni obrisi zmage demokristjanov

De Gasperi optimist

Izid referenduma še vedno negotov

RIM, 4. junija — **Včerajšnje dopoldansko nadaljevanje italijanskih volitev ter glasovanja za republiko, oz. monarhijo je potekalo po prejetih poročilih v redu. Zaradi močne udeležbe v nedeljo je bil pritok volivcev včeraj le manjši. Italijansko notranje ministrstvo je včeraj zvečer javilo, da so do 19.30 ure iz 81 pokrajin sporočili, da zaključujejo glasovanje in da so pričeli šteti glasove. Dotok glasovalcev je bil povsod velik. V pokrajini Novara in Piacenza je dosegel 93%, v Ferrari 92%, v Alexandriji, Paviji, Padovi, Pistoji, Rovigu, Sieni, Ascoli-Picenu, Macerati, Cremoni, Bariju in Livornu 90%, v rimski pokrajini pa 89%.**

Ministrski predsednik De Gasperi je o poteku volitev izjavil novinarjem, da je treba vedeti, da gre za okoli 28 milijonov volivcev iz 31 okrožij s 4764 kandidati na 52 listah, izmed katerih jih je 11 vsedržavnih. Omenil je, da je bil odziv zelo močan in da se giblje med 75 in 90%. De Gasperi je omenil, da ni prišlo do nikakega resnejšega incidenta, predvsem pa do nikakega spopada med strankami. O domnevnih izidih glasovanja, je ministrski predsednik dejal, da jih je težko prerokovati. Opozoril je na možnost razcepa volivcev v nekaterih okrožjih. Po njegovem mnenju obe glasovanji (volitve same in referendum) ne bosta skladni, ker bosta na glasovanje vplivali zgodovinska miselnost in socialna struktura. V pogledu severa je De Gasperi dejal, da mu tudi voditelji strank, s katerimi je govoril v zadnjih dneh, niso mogli povedati, kako in do kake mere so na glasovanje vplivali zadnji dogodki.

De Gasperi je omenil, da je bilo v Severni Italiji okoli 13 milijonov volivcev, v srednji 5, na jugu 6 in na otokih 3. Dodal je, da je treba jasno poudariti, da je italijanski narod glasoval v večjem redu kot leta 1919, kar po njegovem priča, da je dal italijanski narod posebno tujini sijajen dokaz, da je sposoben za samovlado. V pogledu načina splošnega glasovanja je dejal, da je ta način najboljši, čeprav ni prav dober. Izjavil je, da je v pogledu bodočnega razvoja optimist.

V Cortini d'Ampezzo je znašala volilna udeležba le 43%. Nizek odstotek so zabeležili tudi v Lemonu (50%), Colle Santa Lucia (55%), kjer so se tujci, ki so že optirali za Nemčijo, zdržali volitev, ter v Pramaggiore (56%). Tudi v Kanalski dolini, v videmski pokrajini, zlasti pa v Trbižu so se prebivalci vzdržali volitev.

Začasni izidi, ki jih sporoča notranje ministrstvo danes zjutraj ob 8.15 in se nanašajo na 9.177 okrožij od 35.236 okrožij vse Italije:

Komunisti 1,227.859, italijansko unionistično gibanje 5.587, Uomo qualunque 219,199, republikanska stranka 219.902, krščanski demokrati 2,054.338, krščanski socialisti 15.223, socialisti 1,346.742, republikanska demokratska stranka 14.142, akcionisti 89.750, narodna demokratska zveza 267.819, blok svobode 95.126, ostale liste (ne vezane) 117.395.

Delni izidi volitev v občini Firence: krščanska demokracija 12.051; komunisti 10.189; socialisti 10.076; Uomo qualunque 4367; demokratska narodna zveza 2.376; republikanska stranka 1.271; blok svobode 1.101; akcijska stranka 910; krščansko socialistična stranka 252.

Dosedanji izid volitev v Milanu, ki se nanaša na 578 odsekov, je sledeč: socialisti 156.125; krščanska demokracija 120.789; komunisti 111.453; Uomo qualunque 20.570; druge združene stranke 54.769. Izid referenduma v 137 odsekih: republika 76.364 monarhija 33.709.

V Bologni neuradni podatki iz 156 odsekov: komunisti 40.881; socialisti 35.407; krščanski demokrati 27.214; Uomo qualunque 9.818; liberalci 4.519; republikanci 4.415; akcija stranka 1.920. Izid referenduma: republika 20.929; monarhija 7.254.

V *Vidmu:* V 41 odsekih od 53 v mestu: krščanska demokracija 12.675, socialisti 8.319; komunisti 4.923; Uomo qualunque 2.379, liberalci 1.292. Tudi v furlanskih občinah je uspeh krščanskih demokratov popoln in v kolikor se tiče referenduma, predvidevajo zmago republikanske težnje v izmeri 60%.

Livorno: Iz prvih izidov je razvidno, da imajo večino komunisti. Komunistična lista je dobila 11.049 glasov, proti 4.331 glasovom demokrščanske in 4.034 socialistične stranke.

Neapelj: Narodna demokratska zveza 2.858; Uomo qualunque 2.810; demokrščanska 2.027; blok svobode 720; komunisti 478; socialisti 469; republikanci 281.

Viareggio: dokončni izidi demokristjani 7.870; komunisti 6.800.

Genova: komunisti 36.486, socialisti 33.321; demokristjani 33.171; narodna demokratska zveza 8.162; republikanci 5404; Uomo qualunque 4.433; akcijska stranka 905; narodni svobodni blok 901; levičarska koncentracija 505; desničarska koncentracija 117.

Torino: krščanska demokracija 32%; socialisti 22%, komunisti 19%.

Benetke: demokristjani 17.061, socialisti 10.886, komunisti 8.665, blok svobode 2.078, akcijska stranka 1.364, narodna demokratska zveza 944, republikanska stranka 745, krščanska socialna stranka 687, beneški oddelek liberalne stranke 327.

Pokrajine *Rovigo:* demokristjani 12.989, socialisti 6.007, komunisti 3.207, demokratska zveza 795, Uomo qualunque 682, akcijska stranka 643, republikanska stranka 282.

Varese: demokristjani 62.505, socialisti 49.657, komunisti 23.323, blok svobode 2.549, demokratska zveza 2.432, republikanska stranka 2.158, akcijska stranka 1.229, kmetska stranka 356.

Siena: komunisti 9.736, demokristjani 9.799, republikanci 3.091, socialisti 5.461, Uomo qualunque 3.346.

Delni izidi do 01.00 iz mesta *Firenze:* komunisti 108.193, demokristjani 73.129, socialisti 58.376, Uomo qualunque 12.279, republikanci 3.777, blok svobode 3.664, akcijska stranka 3.083 demokratska zveza 6.813, krščansko socialistična stranka 1.686; delni izidi iz 120 okrožij pokrajine Firenze za referendum za republiko 59.344, za monarhijo 16.240.

V *Rimu* izidi 599 volišč: akcijska stranka 8.479, blok svobode 3.252, komunistična stranka 74.216, republikanska osrednja stranka 3.719, demokraščanska stranka 137.236, republikanci 6.697, socialisti 81.171, demokratska zveza 19.856, Uomo qualunque 8.684.

ZADNJI IZIDI

Prvi začasni izidi o referendumu, ki jih je podal časnikarjem podpredsednik ministrskega sveta Pietro Nenni, (prva številka pomeni glasovanje za republiko, druga za monarhijo): Piemont 161.918 - 105.789; Ligurija 179.090 - 82.889; Lombardija 314.124 - 162.869; Veneto 300.000 - 202.469; Emilija 169.064 - 51.824; Toskana 167.843 - 52.482; Marche 55.221 - 24.163; Umbrija 39.259 - 15.335; Lazio 20.837 - 18.021; Abruzzi 10.363 - 19.913; Puglie 3.065 - 16.909; Kalabrija 16.189 - 30.834; Sicilia 27.183 - 39.132; Sardinija 16.620 - 26.222. V celoti je za republiko 1,508.851, za monarhijo pa 847.851.

ZAPISKI

BODOČNOST INDIJE

IV.

16. Ni naš namen, da iznašamo podrobnosti ustave, ki temelji na gornjem programu, marveč da je spravimo v tak ustroj, po katerem bi Indijci določili ustavo za Indijce. Vsekakor pa je bilo potrebno, da smo stavili ta predlog z ozirom na široko osnovo bodoče ustave, ker nam je v teku pogajanj postalo jasno, da dokler tega ne bomo storili, ne bo mogoče dveh glavnih skupnosti pripraviti do tega, da bi se pridružili sestavi ustroja, ki bi sprovedel ustavo.

17. V nadaljnjem nakazujemo ustavodajni mehanizem, v pogledu katerega predlagamo takojšnjo oživotvoritev, da bo lahko omogočil izdelavo nove ustave.

18. V pogledu oblikovanja kakršne koli skupščine, ki bi odločala o novem ustavnem ustroju, je prvi problem v ohranitvi predstavništva celotnega prebivalstva, ki bi temeljilo na tako široki in skrbni osnovi, kot je le mogoče. Najzadovoljivejši način bi bil očividno z volitvami, ki bi temeljile na volivni pravici odraslih; toda vsak poizkus, da bi zdaj vpeljali takšno stvar, bi vodil k popolnoma nesprejemljivemu zavlačevanju v pogledu oblikovanja nove ustave. Edino uspešni način je v tem, da se poslužimo kot volivnih teles nedavno izvoljenih pokrajinskih zakonodajnih skupščin. V njihovi sestavi sta pa dva činitelja, ki to otežkočata. Prvič številčna moč pokrajinskih zakonodajnih skupščin ne vsebuje v vseh pokrajinah iste proporcionalnosti v pogledu celotnega števila prebivalstva. Tako ima Asam z 10.000.000 prebivalcev zakonodajno skupščino 108 članov, Bengalija pa, katere prebivalstvo je šestkrat večje, skupščino 250 članov. Drugič pa je zaradi razmerja, v kakršnem so manjšine zastopane po občinskih odlokih, moč raznih skupnosti v vsaki pokrajinski zakonodajni skupščini v nesorazmerju z njihovim številom v pokrajini. Tako znaša število sedežev, ki jih določujejo za muslimane v bengalski zakonodajni skupščini, le 46 odst. vseh sedežev četudi znaša število muslimanov v vsej pokrajini 55 odstotkov.

Po najskrbnejšem pretresu raznih načinov, s katerimi bi te točke lahko poravnali, smo prišli do zaključka, da bi bil najprimernejši in najuspešnejši načrt naslednji: a) vsaki pokrajini priznati število sedežev, ki bi bili v razmerju z njenim prebivalstvom, grobo v razmerju 1 za 1.000.000 kot najbližje nadomestilo za reprezentacijo odraslih volivcev; b) razdeliti to pokrajinsko število sedežev med glavne skupnosti v vsaki pokrajini; c) poskrbeti, da bodo predstavnike določili za vsako skupnost v pokrajini po pripadnikih te skupnosti v njeno zakonodajno skupščino.

Mislimo, da v ta namen zadostuje, če razdelimo indijsko prebivalstvo samo na tri skupine: splošno, muslimane in Sikhe, pri čemer razumemo pod splošno skupino tiste Indijce, ki niso ne muslimani ne Sikhi. Ker manjše narodnostne skupnosti nimajo nobenega zastopstva, kot ga imajo v posameznih pokrajinskih zakonodajnih zborih, smo jim zato v čl. 20 dali popolno možnost zastopati svoje posebne manjšinske korsti.

20) Zaradi tega predlagamo, naj bi vsak pokrajinski zakonodajni zbor izvolil naslednje število zastopnikov, pri čemer naj bi vsaka skupina v zboru posebej volila na podlagi sorazmernega glasovanja odpadajoče število zastopnikov s tem, da sme prenesti na drugo skupino samo po en glas:

I. skupina: pokrajina Madras 45 (splošna), 4 muslimani, skupaj 49; Bombay 19,2 skupaj 21; Združene pokrajine 47,8, skupaj 55; Bihar 31,5, skupaj 36; osrednje pokrajine 16,1, skupaj 17; Orissa 9,0, skupaj 9; celotno število 167, splošnih zastopnikov, 20 muslimanov, skupaj 187.

II. skupina: Pundžab 8 splošnih, 16 muslimanov, 4 Sikhi, skupaj 28; severno-zahodne obmejne pokrajine 0 splošnih, 3 muslimani, 0 Sikhi, skupaj 3; Sind 1 splošni, 3 muslimani, 0 Sikhov, skupaj 4; celotno število: 9 splošnih, 22 muslimanov, 4 Sikhi, skupaj 35.

III. skupina: pokrajina Bengal 27 splošnih, 33 muslimanov, skupaj 60; Assam 7 skupnih, 3 muslimani, skupaj 10; celotno število 34 splošnih, 36 muslimanov, skupaj 70.

Skupno število zastopnikov za britansko Indijo 292, največje število za neodvisne indijske kneževine 93, skupaj 385.

Kot predstavništvo kronskih pokrajin bi bilo dopolniti gornje število v skupini I. z zastopnikom Delhija v osrednji zakonodajni skupščini, zastopnikom Ajmer-Merwara in zastopnikom, ki naj bi ga izvolil zakonodajni odbor v Coorgu. Skupini II. naj bi dodali še enega zastopnika za britanski Beludžistan.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Ponovni protest Siama pri organizaciji ZN

WASHINGTON, 4. junija. — Siamski vršilec poslov je predložil v petek glavnemu tajniku OZN Trygve Lieju spomenico, ki obtožuje francoske oblasti v Indokini kršitve ozemlja, ropanja in tatvin na siamskem ozemlju, poleg tega pa tudi nezakonitih aretacij siamskih državljanov ter streljanja po vaseh in proti siamskim ladjam.

Spomenico, ki obsega devet strani, so predložili v podporo siamskim torkovim zahtevam, da bi dosegli pomoč OZN pred «neupravičenim napadom» francoskih oboroženih sil; omenjenih pritožb pa glavni tajnik ZN Trygve Lie ne bo predložil Varnostnemu svetu. Spomenica ugovarja in pravi med drugim, «da so francoska letala prekršila siamsko ozemeljsko suverenost, ker so letela nizko nad siamskimi mesti in odmetavala propagandne letake».

Francoski zunanji minister je v soboto izjavil, da so operacije francoskih čet na siamskem področju (lov za uporniki) zelo pretiravane. Namen govoric je postaviti v ozadje vprašanje vrnitve Kamboških ozemelj, ki jih je l. 1941 zasedel Siam, o čemer zdaj razpravljajo.

Francosko veleposlaništvo v Londonu je odgovorilo na siamske obtožbe o «nepravičnem napadu» in obtožilo Siam, da dovoljuje, da uporabljajo uporniške tolpe njegovo ozemlje kot bazo za svoje operacije. Izjavilo je, da so se siamski častniki in vojaki udeležili operacij proti francoski vladi.

Izjava dodaja, da je francoski visoki komisar v Indiji, ko je potom britanskih oblasti pri siamski vladi zastonj protestiral, oddal vsa obvestila, ki jih je dobil, britanskemu in ameriškemu konzulu v Indokini, da bi ju opozorili na nevarnost

DELO NAMESTNIKOV ZUNANJIH MINISTROV

Pariz, 4. junija

Namestniki zunanjih ministrov so na dveh nedeljskih sejah v Luksemburški palači znova razpravljali o raznih točkah mirovne pogodbe z Italijo. Dosegli niso nikakega napredka.

NOVA VOHUNSKA OBSODBA V KANADI

Ottawa, 4. junija

V soboto so obsodili na 4 leta zapora 31 letnega ing. Edwarda Mazeralla, ki je v teku vojne sodeloval pri preučevanjih radarja. Obtožen je bil, da je prekršil zakon iz l. 1939 o uradni tajnosti.

Na podlagi rezultatov preiskave vohunske verige v Kanadi so postavili Mazaralla pred razpravo.

Mazerall je tako tretja oseba, ki je bila obsojena z ozirom na to organizacijo, ki je na podlagi javne obtožbe dobavljala zaupna obvestila članom sovjetskega veleposlaništva v Ottawi.

Ponovni boji med Kurdi in perzijskimi četami

TEHERAN, 4. junija — Teheranski večernik «Keihan» je v soboto zvečer priobčil vest, da so se v Kurdistanu ponovno začeli boji med Kurdi in četami perzijske vlade. Časopis je omenil, da so Kurdi napadli vladne čete v Sardašahu, Šahvezu in Banehu, «demokrati» pa so napadli Mahinbulag in Bijar severno od Hamadama.

Časopis je omenil, da je dobil te vesti od nekega višjega častnika vojnega ministrstva. Uradna izjava, ki jo je dalo vojno ministrstvo, je izključevala možnost, da bi boje začele vladne čete, če je do bojev sploh prišlo. Čete so imele namreč stroga navodila, da se ne spuščajo v nikake izzivalne akcije.

Neki funkcionar perzijske vlade je v nedeljo izjavil, da so boji res izbruhnili; z napadi so pričele «demokratske» in kurdske sile; vladne čete so se le branile.

List «Ettelaat» poroča, da je mešano perzijsko-azerbejdžansko odposlanstvo, ki ima nalogo preiskati nedavne ponovne spopade ob kurdski meji sklenilo, da bodo razširili «nevtralno področje» med vladnimi in krajevnimi silami, da bi tako izključili možnost ponovnih spopadov.

Princ Firouz je v nedeljo pozval k narodni edinosti, da bo vlada lahko izpeljala važne reforme, ki jih je pričela uvajati. Reforme so zlasti začeli uvajati na poljedelskem področju.

Vrnitev k moralnim načelom v mednarodnih odnošajih

(Govor Spruilla Bradena)

V soboto so v «Albright Collegu» podtajniku ameriškega zunanjega ministrstva Spruillu Bradenu podelili častni doktorat prava. Ob tej priliki je imel govor, v teku katerega je izjavil, da se je treba «v mednarodnih odnošajih» vrniti k strogemu in iskrenemu izvajanju moralnih načel, če hočemo, da se bo civilizacija v tej atomski dobi preživela in bo napredovala. Med drugim je dejal: «Napredek ljudi na poti do končne sreče, svetovne varnosti in miru je odvisen od tega, kako se bodo držali teh načel, ne oziraje se na trenotne nevšečnosti».

«To načelo, na katerega se opira vsa naša zunanja politika, sta odločno zagovarjala dva naša največja državnika, ko sta se pred nekaj tedni vrnila s pariške konference. Zunanji minister Byrnes je izjavil: «Mirovna zmaga enako kot vojna zmaga ne zahteva le žrtvovanja svojih načel, ampak tudi žrtvovanje za svoja načela.» V zvezi z Byrnesovim govorom je senator Vandenberg izjavil: «Lahko «se sporazumemo» v okviru naših načel, ne moremo pa še dolgo delati kompromisov s samimi načeli, ker bi to pomenilo le «trenotno prilagoditev»; začasne prilagoditve pa le povečujejo nevarnosti, katerim se skušamo izogniti.»

«To je politika Združenih držav — je izjavil Braden — ki jo polno odobravajo demokrati in republikanci».

«Izvojevati mir v sedanjem trenotku bi bilo precej enostavno, če pod «sedanjim trenotkom» razumemo le sedanjost. V mednarodnih odnošajih ni ničesar bolj enostavnega kot zamisliti si in izvajati rešitve, ki slonijo kljub vsem načelnim sporazumom na začasnih poravnavah. S tem bi le premagali eno krizo za drugo, kar pa bi sčasoma privedlo do nesreče, katere končno ne bi mogli več preprečiti.

Često se dogaja, da je za državno ali za posameznika težko živeti in pri tem ohraniti spoštovanje do prevzetih obveznosti; če pa se država ne drži te poti, ker ni v njeno korist, bo končno žal primorana ugotoviti, da sta se njen ugled in politični vpliv zmanjšala, kar ji bo delalo mnogo večje težave pri varovanju lastnih koristi.

«Vse države sveta morajo zlasti zdaj, ko stopamo v takozvano atomsko dobo, nemudoma, prostovoljno in brezpogojno slediti tem osnovnim moralnim načelom, ki so edino sredstvo, da premagamo negotovost sedanjega položaja in odstranimo nevarnost zmede in uničenja, ki grozi človeštvu.

«Nečloveško vojno, ki smo jo zdaj zaključili, je povzročila grabežljivost in zločinski nameni napadalnih držav.

«Toda zahodne demokracije bi pokazale, da se iz te vojne niso ničesar naučile, če bi mislile, da jih ni moči grajati in da nimajo nobene odgovornosti, ker niso preprečile nesreče, ko bi jo še lahko preprečile, čeprav se zavedajo, da je pravica na njihovi strani.

Če ne bomo v kali zatrli vseh groženj proti miru s tem, da trdno vztrajamo na svojih načelih, se bomo morali ponovno — kot pred vojno — bojevati proti napadom, grabežljivosti in izsiljevanju. Zle sile smo premagali, nismo jih pa popolnoma uničili. Zaradi tega bomo še doživeli preizkušnjo. Še enkrat bomo prisiljeni izbirati med pomirjevalnim zadržanjem do tistih, ki ravnajo krivično, ali pa bomo morali proti njim uporabiti svoj vpliv.

«Ne samo, da ne smemo odkloniti poravnave s tistimi, ki niso ostali zvesti načelom, ki so jih sprejeli tako oni kakor mi, ampak moramo biti z istim prepričanjem pripravljeni na žrtve.

«Po eni strani zahtevamo, da se končno uresniči zmaga v Evropi in Aziji, istočasno pa zahtevamo vrnitev neših moč in odklanjamo podporo zakonodaji, iz katere bi izhajala naša volja, da hočemo ostati močni.

«Govorimo, da je razširitev svetovne trgovine za mir na svetu, neobhodno potrebna, mnogi glasovi pa utihnejo, kadar gre za znižanje carinskih pristojbin in drugih ovir v trgovini.

«V osnovnih načelih kompromis ni mogoč; pomenilo bi pa, da smo nestrpni, če bi opustili kompromis v pogledu metode. Strpnost ni samo potrebna v človeških odnošajih, ampak je važno moralno načelo tudi sama po sebi. Dobre sile se lahko izražajo na razne načine;; zmotno bi bilo, če bi od drugih držav zahtevali, naj se prilagodijo našemu ustroju, običajem in tradicijam. Zaradi tega je potrebno, kadar niso v nevarnosti osnovna moralna načela, vzpodbuditi in priporočiti kompromis.

«Brez tega ne bi bili mogoči mirni in prijateljski odnošaji med narodi in državami, nikaka obogatitev človeške kulture, nobene koristne novosti in nikaki napredek. Brez dvoma je na svetu dovolj prostora za mnoge dobre običaje, ki bi lahko koristili vsem.

«Strpnost, ki vodi h kompromisu, ima med načeli, po katerih se naš narod trudi živeti, prvo mesto. Ta duh se dobro kaže v naši ustavi, ki je v svoji izvirni obliki spomenik pametnega kompromisa. Njene glavne politične smernice imajo namen doseči ravnovesje med spornimi koristmi in raznimi postopki ter metodami. Enako je bila v tesni zvezi z našo tradicijo strpnost na poprišču odnošajev s tujino. Menimo, da bi odklonitev držav, da bi dosegli sporazum, seveda vedno «v mejah načel», privedla do tistih «mrtvih točk, ki jih je moči rešiti le z vojno.

«Države morajo medsebojno spoštovati svobodo, pravico do mirnega življenja po svojih zamislih, obliko vlade, ki so si jo izbrali in ohranitev kakršnega koli narodnega običaja, ki ga želijo; vse to, dokler se one in njihovi voditelji ne bodo vmešavali ali ogrožali pravice in svobode drugih. Edina možna zadovoljiva podlaga za mednarodne odnošaje je medsebojno spoštovanje, povezano z dostojnostjo do sebe in zvestobe do prevzetih obveznosti tako, kakor je jasno označil predsednik Roosevelt v svoji izvirni izjavi o politiki dobrega sosedstva. To naj bo zlato pravilo za mednarodne odnošaje. Da bi civilizacija lahko preživela in koristno uporabila novi vir sile, ki so jo odkrili in da bi lahko predovala, da bi dosegli tiste ideale in težnje, ki jih tako želijo prosti ljudje, se je treba vrniti k strogemu spoštovanju in izvajanju moralnih načel.»

MORNARJI Z AMERIŠKIH LADIJ JUNAKI NA TIHEM OCEANU

Prva pomorska edinica, ki je na obisku v tržaškem pristanišču, nosi imena junakov, odlikovanih v vojni proti Japonski

TRST, 4. junija. — *Imeni «Power» in «Small», dveh torpedovk ameriške mornarice, ki sta zdaj zasidrani v trčaškem pristanišču, spominjata na hrabre pomorske podvige. To je prva ameriška pomorska precej močna edinica, ki se je zasidrala v pristanišču po osvoboditvi mesta. «Power» in «Small» sta imeni ameriških junakov morja, ki sta se bojvala v tej vojni.*

Medeninasti tablici in sliki, pritrjeni na krovu obeh ladij, spominjajo na junaška dejanja in na čut dolžnosti, ki so prinesli slavo «Poweru» in «Smallu» pri nedavnih pomorskih bitkah in v pomorski zgodovini vseh časov. Možje, ki so bili vkrcani na teh ladjah in ki jih srečavamo na sprehodu po mestnih ulicah v uniformi ameriške mornarice, so bili udeleženi pri skoraj vseh važnih pomorskih vojnih operacijah proti Japonski. Tržačani, ki so že spoznali mnoge pripadnike zavezniških oboroženih sil, ki so prispevali k uničenju totalitarizma na zahodu, bodo srečni in počaščeni spoznati te ameriške mornarje, ki so sodelovali pri porazu sovražnika na drugi polobli. Častniki obeh ladij so izjavili, da jih je sprejem, ki so ga doživeli v Trstu, prijetno iznenadil.

Ena izmed torpedovk nosi ime poročnika Johna-Vincenta Pover-ja, pripadnika rezervnih mornariških strelcev ameriške mornarice, ki so ga odlikovali zaradi hrabrosti pri zasedbi otoka Namur, z «Congressional Medal of Honour», najvišjim odlikovanjem Združenih držav. To hrabro dejanje, za katerega so mu podelili odlikovanje, ga je stalo življenje.

Druga torpedovka nosi ime admirala Ernesta Gregorja Small-a, poklicnega pomorščaka iz prve svetovne vojne proti protidemokratskim silam, ki si je pridobil odlikovanje «Navy Cross» v bitkah na Pacifiku, ki je najvišje častno odlikovanje ameriške mornarice.

Petindvajsetletni John Power je bil mornar vojnega časa. V mornarico je vstopil meseca julija 1942 ter so ga dodelili neki diviziji mornariških strelcev mornarice Združenih držav, ki so se udeležili izkrcanja in bojev na otoku Namur na Koralnem otočju Kwajalein (Marshalski otoki) 1. februarja 1944. Poveljeval je vodu in medtem ko je polagal razstrelivo pod neko majhno japonsko trdnjavo, ki je ovirala ameriško napredovanje, je bil težko ranjen v trebuh, a kljub temu ni zapustil postojanke; še dalje je napredoval na čelu svojih vojakov. Rano si je pokrival z levo roko, z desnico je streljal ter prodiral dalje in tako omogočil, da so zavzeli drugo japonsko postojanko. Ko je zletela v zrak japonska trdnjava, je vdrl Power v nastali predor ter streljal s svojo karabinko proti sovražnim braniloem, ko pa je skušal ponovno nabiti puško in prodirati dalje, so ga ponovno zadeli v trebuh in v glavo; padel je mrtev pred trdnjavico. Za to dejanje mu je domovina priznala najvišje odlikovanje. «Njegovo izredno junaštvo, njegova trdnost in neukrotljivi borbeni duh pod smrtonosnim sovražnim ognjem, so bila dejanja najvišje tradicije mornarice».

Medeninasta ploščica na krovu ameriške ladje «Small» dokazuje, da je bil veliki mornar in borec, ki je dal ladji svoje ime, nagrajen s številnimi visokimi ameriškimi odlikovanji za junaška dejanja. Med temi so: «Distinguished Service Medal», «Legion of Merit» in dve «Gold Stars», namesto drugega in tretjega razreda «Legion of Merit».

Amerika mu je podelila odlikovanje «Navy Cross» «za izredno junaštvo», ki ga je pokazal kot častnik-poveljnik ameriške mornarice «Salt Lake City», v nekem boju v noči od 11. na 12. oktobra 1942 proti močnim japonskim pomorskim silam v bližini otoka Savo. Japonske ladje so nameravale izvesti napad na ameriške postojanke v Guadalcanalu, ki so jih Američani osvojili za drago ceno. Admiral Small, ki je nudil odpor proti tem napadom, je upravljal svojo ladjo v boju z izkušenostjo in pogumom. V tem boju je prispeval, da se je izjalovil poskus invazije s strani sovražnega ladjevja in je ščitil drugo enako ladjo, ki so jo težko zadeli, in sicer ameriško torpedovko «Boise»; preprečil je izkrcanje japonskih ojačenj na otoku.

Admiral Small je služboval v mornarici Združenih držav že v prvi svetovni vojni. Druga odlikovanja so mu podelili za hrabrost, ki jo je pokazal v bojih na otokih Gilbert, na Carolinih in drugih bojnih področjih Pacifika. Umrl je v Ameriki nekaj pred koncem vojne. Ladjo, ki nosi njegovo ime, so splovili v ladjedelnicah v Bostonu septembra 1945; njena botra je bila admiralova vdova.

Moštvi «Power» in «Small» spoštujejo obe imeni. Neki dopisnik VZN je obiskal obe ladji in je imel priliko videti mornarje, ki so se udeležili številnih bitk proti Japonski. Imena bitk, kot otoki Gilbert, Hollandija, Nova Gvineja, Marshalski otoki, Saipan, Guam, Palau, Leyte, Mindoro, Lingayen, Luzon in Okinawa, spominjajo na vso zgodovino pomorske vojne na Pacifiku.

Poveljnik torpedovke «Small» John H. Parker je služboval ob pričetku vojne skupaj z admiralom Smallom na ladji «Oklahoma». Bil je dve leti in pol na bojiščih Azije in leta 1941-42 v severnem Atlantskem oceanu. Poveljnik «Power» je John M. Steinbeck, ki se je udeležil skoraj vseh bojev na srednjem Pacifiku in na Filipinih. Ko je njegovo ladjo zadelo japonsko «samomorilno» letalo v vodah otoka Mindoro, mu je uspelo ladjo rešiti s spretnostjo in pogumom.

Obe torpedovki so splovili v razdobju dveh tednov v ladjedelnicah v Bostonu; izvršili sta svoje naloge v vodah Amerike, Sredozemlja, Rdečega morja in na Jadranu. Obe torpedovki sta najmodernejši in sta največji ladji te vrste, kar jih je bilo do zdaj v Trstu. Tržačani ju lahko vidijo zasidrani ob pomolu nasproti hotela Excelsior z ameriško zastavo.

Lokomotive za Južno Afriko

Britanska industrija za lokomotive je zavzela častno mesto na svetovnem trgu. V zadnjem času je začela izdelovati lokomotive, ki jih bo izvozila v Južno Afriko. V železniški industriji je zaposlenih 17.000 ljudi, ki lahko izdelajo 1000 lokomotiv na leto. Slika nam kaže najmodernejšo lokomotivo, določeno za Južno Afriko, in sicer ko zapušča oddelek za parni preizkus.

Prenos angleškega derbyja

Trst, 4. junija

Kogar zanimajo konjske tekme, bo lahko sledil svetovno znanemu derbyju, ki ga bo prenašala britanska radjska družba v sredo 5. junija 1946 od 15.45 do 6.10 krajevnega časa na sledečih valovnih dolžinah, 24,80 m ali 12,000 kilociklov in 19,75 m ali 15,190 kilociklov. Napovedovalec bo Raymond Glendinning.

Ameriška odlikovanja britanskim vojakom

Trst, 4. junija

Dva britanska častnika in en kaplar so bili med štirimi vojaki, ki so v soboto prejeli pri svečanosti na trgu Unità v Trstu ameriška odlikovanja za hrabrost in za zaslužno službovanje med vojno.

Izročitvi je prisostvoval tudi poveljnik 13. armadnega zbora general sir John Harding, ki je pregledal častno četo, ki sta jo sestavljala dva oddelka «C» in «D» čet prvega bataljona 349 severnoameriškega pehotnega polka.

Odlikovanja je izročil poveljnik 88. svernoameriške pehotne divizije general Bryant E. Moore; prvo odlikovanje je prejel kaplar Robert G. Brooke od prvega bataljona London Irish Rifles. Dobil je srebrno zvezdo za hrabrost pri neki akciji pri Faenzi.

Podpolkovnik M.E.N. Escoutt je dobil odlikovanje za zaslužbo službovanje v zvezi z vojaškimi operacijami, stotnik J. M. Strawson, R. A. C. IV. polk Queen's Own Hussars pa je dobil kolajno za junaška dejanja v Italiji. Poleg njih je bil odlikovan s kolajno narednik Friedson Eliot od 88. severnoameriške divizije, in sicer za zasluge na sredozemskem bojišču leta 1945.

ZANIMIVOSTI

Preživeli iz pokoljev v Singapurju v marcu 1942, ko je bilo mnogo tisoč singapurskih Kitajcev pobitih z bajoneti in ustreljenih, izjavljajo, da so o usodi žrtev odločali zakrinkani ljudje, ki so stali poleg japonskih častnikov, medtem ko so morali aretirani Kitajci v počasnem koraku mimo njih. Mig z glavo je pomenil smrt; žrtve so takoj odpeljali na kraj usmrtitve. Oblasti so pozvale prebivalstvo naj pomaga pri razkrinkavanju rab-

* * *

Štiri in dvajsetega maja so vzpostavili telefonsko službo družb «Transradio» in «Italcable» med Vatikanom in Argentino.

* * *

Češkoslovaške žene iz majhnega mesta Selane v bližini Prage so zbrale 6000 kg sladkorja, ki so si ga odtrgale od svojih obrokov in 22 tisoč češkoslovaških kron v gotovini, ki jih bodo poslali v dar jugoslovanskim otrokom tistih pokrajin, ki so najbolj trpele med vojno.

* * *

Vojaško sodišče v Budimpešti je obsodilo na smrt z obešenjem vojnega zločinca, generala Feketehalmyja Zeidnerja, ki je bil eden izmed glavnih krivcev gorja v jugoslovanskem predelu Bačke. Obtoženec je vložil proti obsodbi priziv; kot poročajo, ga bodo predali jugoslovanskim oblastem, ki so zahtevale njegovo izročitev.

* * *

Moskovska radijska postaja je oddajala članek dopisnika sovjetske akademije znanosti profesorja Brodskega, v katerem pravi med drugim: «Prepričan sem, da bo sovjetski narod dosegel v najbližnji bodočnosti znatne uspehe pri razvoju atomske sile.» Preučitev vprašanja atomske sile je predvidena v novi petletki.

RAZPRAVA V NÜRNBERGU

SAUCKEL ZANIKAL PREDHODNE IZJAVE

Priče v dokaz Bormannove smrti - Začetek zaslišavanja generala Jodla - Smrt ravnatelja ameriške tiskovne službe

Nürnberg, 4. junija

Branilec Martina Bormanna, «tajnstvenega moža», je izjavil pred sodiščem v Nürnbergu, da bo v dokaz, da je Bormann umrl med bitko za Berlin, ali da so ga ujeli sovjetski vojaki, predlagal zaslišanje priče Elze Krugerjeve, ki je baje ostala z Bormannom do njegovega konca. Razprava proti Bormannu, ki je postal po Hessovem odletu Hitlerjev namestnik, teče v odsotnosti obtoženca. Prispelo je sicer mnogo poročil, da je Bormann mrtev, toda v vsej Nemčiji niso mogli najti sledu o njem.

Branilec je nadalje izjavil, da namerava predlagati še več drugih prič in je trdil, da bi v primeru, če mu uspe dokazati Bormannovo smrt, sodišče ne moglo tega obsoditi. Predsednik sodišča sodnik Lawrence je odgovoril: «Za sodišče ni važno ugotoviti ali je Bormann živ ali mrtev, ampak važno, če je kriv.»

Pri nadaljevanju nürnberške razprave je stal v zatožni klopi bivši vodja prisilnega dela v Nemčiji Fritz Sauckel. Obtoženec je zanikal, da je ukazal sežigati vasi v vzhodni Evropi, ki niso dale določenega števila prisilnih delavcev. Sodišče je nato pozvalo Sauckla, da obrazloži izjave, ki jih je dal ameriškim oblastem ob priliki aretacije.

«Menim — tako je dejal Sauckel v teh izjavah — da ima Nemčija pravico do nadoblasti v Evropi zaradi vzvišenosti nemške rase. Odobravam vse sklepe, ki sta jih naredila Führer in stranka za dosego te nadoblasti ter priznavam, da sem aktivno sodeloval pri izvajanju teh sklepov.»

Zdaj je Sauckel izjavil, da so mu ameriške oblasti izsilile te izjave z grožnjo in bi ga primeru, da bi teh ne podpisal, takoj izročili skupaj z njegovo družino sovjetskim oblastem.

«Bil sem prisiljen podpisati, ne da bi mi dali čas za premislek, kaj sem storil. Vse to, kar je pisano v tistem dokumentu, je naresnično. Sramotno so zlorabili mojo zaskrbljenost za usodo moje žene in mojih desetih otrok.»

Sauckel je skušal opravičiti surovosti, ki so jih uporabljali pri nabiranju delavcev, z izjavo, da ni vedel, kaksno je bilo ravnanje za tiste, ki so se odtegnili delu ter je izjavil, da je mislil, da so bila taborišča kraji za vzgojo. Kesneje — tako je priznal — sem šele izvedel, da so bila ta taborišča prostori strašnih krutosti.

Sovjetski namestnik tožilca je opomnil obtoženca, naj ne razvleče svojega zagovora. Predsednik sodnik lord Lawrence je tedaj pritisnil na svoji mizi na gumb in s tem prekinil generala.

«Popolnoma resnično je — je dejal Lawrence — da so pojasnila obtoženca strašno dolga, vendar je to njegova pravica.»

Nato se je obrnil k Saucklu in mu dejal: «Nadaljujte ampak kratko.»

Lord Lawrence je generala Aleksandrova ponovno prekinil, ko je ta izjavil, da je bil program prisilnega dela, ki ga je izdelal Sauckel «mednarodni zločin».

«Vprašati bi morali — je dejal — če je bil obtoženec pri tem soudeležen. Naloga sodišča je, odločiti, ako so to zločini ali ne.»

Sauckel je zanikal, da bi zaposlili tuje delavce, da bi dovolili Nemcem «nedelavno življenje». Izjavil je, da je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi delale nemške žene. Šele ko je bilo vedno več potrebe po delovni sili, je dovolil, da so deportirali v Nemčijo žene.

Včeraj popoldne je pričel s svojo samoobrambo general Jodl, eden izmed najvažnejših vojaških nacističnih voditeljev, ki je imel v posesti dnevnik, iz katerega je razvidna vsa zgodovina nacistične zarote in napadalnih načrtov. Nemčije. Jodl je četrti izmed obtoženih nemških vojaških voditeljev in šestnajst izmed vseh obtoženih. Imel je važen delež pri priključitvi Avstrije in razkosanju Češkoslovaške.

Pred monakovskim sporazumom Jodl ni bil več med osebjem glavnega stana. Izjavil je, da ga je poklical Hitler poleti leta 1939, pred vdorom na Poljsko, da ponovno zavzame svoje staro mesto v glavnem stanu, in sicer kot voditelj urada za vojne operacije.

Iz njegovega obširnega dnevnika, ki so ga zavezniki zaplenili v njegovi hiši, je mogel tožilec dobiti najobširnejšo sliko o nacistični zaroti proti miru.

Jodl ni tako obremenjen z vojnimi zločini in zločini proti človeštvu kot njegov vodja Keitel — ker ni imel Keitelove moči pri ukazih in navodilih — toda splošno je znano, da je podpisal in izdal Hitlerjevo odredbo «za streljanje komandosa, ki je bil zajet». Jodlovo zaslišavanje bo vodil namestnik britanskega tožilca G. D. Roberts.

Jodl, ki je pred približno enim letom podpisal listino za brezpogojno predajo v Reimsu, je pred sodiščem izjavil, da mu je Hitler zaupal svoje politične namene «samo v toliko, kar je bilo potrebno za nemške vojaške potrebe». «Hitler ni maral — je dodal — političnih pogovorov s svojimi generali.» Ko so septembra meseca leta 1943 sporočili, da je v Italiji razpadel fašizem, je Hitler odgovoril: «Tako bedarijo lahko sporočijo samo častniki in to dokazuje, da generali ne razumejo ničesar o politiki.» Jodl je rekel, «da je Hitlerja obdajal zaprt krog oseb, v katerega je imel le malo kdo pristop.»

Jodl je dodal, da je Hitler prikrival, kar je bilo v koncentracijskih taboriščih in vsa grozodejstva proti Židom. «To je bilo — je rekel — največje umetniško delo tajnosti in prevare.»

Vojakom so kazali slike vrtov v cvetju v taborišču Dachauu, v židovski četrti Varšave in koncentracijskem taborišču Terezin pri Pragi.»

Rekel je: «Imeli smo vtis, da so to središča rednih bivališč.»

Frankfurtska radijska postaja je javila, da so v Nürnbergu našli mrtvega v njegovem uradu ravnatelja ameriške tiskovne službe Charlesa T. Malcolnsona. Zdravniki pripisujejo smrt srčni kapi, a so odredili obdukcijo trupla.

„Magnetomer" novi aparat za ugotavljanje petrolejskih ležišč

Neki newyorški list javlja, da je med novimi iznajdbami, ki jih zdaj uporabljajo v Združenih državah, «magnetomer», aparat ki je bil prvotno določen za ugotovitve položajev podmornic in ki ga zdaj uporabljajo za iskanje petrolejskih vrelcev. To novo iznajdbo je strogo čuvala ameriška mornarica med vojno, toda zdaj so jo dali iz splošnih vzrokov v civilno uporabo. Če se aparat pritrdi na zrakoplov ali letalo, začrta magnetičen zemljevid spodaj ležečega ozemlja.

Neka skupina industrijcev je že najela helikopter za raziskovanje kanadskega ozemlja s tem aparatom.

«Magnetomer» ne naznači natančno petrolejskih ležišč, toda prikaže geološko obliko ozemlja, na katerem so navadno petrolejski vrelci in daje navodila skupinam, ki raziskujejo petrolejska ležišča

T R S T

Izredno porotno sodišče

Član skupine "Remo Comisso„ obsojen na 6 let in 8 mesecev

Včeraj je izredno porotno sodišče obsodilo bivšega pripadnika ravnateljstva republikanske fašistične skupine «Remo Comisso», Arduina Molnasa, ki je z grožnjami prisilil Francesca Piorazija, da se je vpisal v fašistično republikansko stranko. Drugo razpravo, ki bi morala biti proti bivšemu častniku milice Grazianu Udovisi, obtoženemu, da je sodeloval pri akcijah proti partizanom v Istri, so odložili in vrnili spise javnemu tožilcu v ponovno preiskavo.

Javni tožilec je spoznal Piorazija za krivega in je predlagal, da ga obsodijo na 6 let in 4 mesece zapora; sodišče ga je obsodilo na 6 let in 8 mesecev zapora ter na prepoved opravljanja javnih služb in nadzorstvom po prestani kazni.

Predsednik sodišča je bil Nacich, javni tožilec Ghersa, ljudski sodniki Caris, Metteli, Milic, Franzot.

10.000 steklenic za pivo in druga zavezniška lastnina

Včeraj se je moral pred višjim Zavezniškim vojaškim sodiščem zagovarjati Colombino Nobile, lastnik kolodvorske restavrarije na Campo Marcio, obtoženca, da so nali med preiskavo v njegovem lokalu čez 10.000 steklenic pivo, 4 posode z bencinom, 5 škatel peciva, 1 posodo mesa, milo itd. vse zavezniskega izvora. Steklenice za pivo in posode za bencin so bile prazne.

Obtoženec je izjavil, da je steklenice za pivo in posode za bencin pustil pri njem neki zavezniški mornariški oddelek, ki je preteklo leto zasedel njegovo restavracijo. Druge predmete so mu pokicnili mornarji, pecivo pa si je nabavil pri italijanskih tvrdkah. Ko je nekaj pric potrdilo Nobilove izjave, je predsednik sodišča stotnik Leaning izjavil, da Nobile ni kriv posesti steklenic, za ostalo pa ga je kaznoval na 5.000 lir globe.

Francesca Vatta in Albina Ratissa, ki so ju našli v posesti treh škatel živil zavezniškega izvora, je sodnik oprostil zaradi pomanjkanja dokanazov.

Končno se je moral zagovarjati Giordano Garbes, ki so ga obtožili, da so ga zasačili 14. maja po polnoči v pristanišču d'Aosta, ko se je oddajeval z vrečo moke. Obtoženec se je zagovarjal, da je vrečo našel med tiri, Razpravo so prekinili in so jo nadaljevali danes dopoldne.

Nove pristojbine za pogrebe

Komisija za določanje cen sporoča, da je ZVU odobrila z veljavnostjo od 1. junija 1946. naslednje pristojbine za pogrebe «tipo», ki vsebujejo razen cene prevoza tudi rakev, čevlje, pajčolan in blazino.

Pristojbine za pogrebe odraslih: Najdličnejša kategorija 50.000 lir; Kategorija I/1 35.000 lir; Kategorija I/2 25.000; Kategorija I/3 18.500 lir; Kategorija II 12.500 lir; Kategorija III 8.500 lir; Kategorija IV 6000 lir.

Pristojbine za pogrebe otrok: Kategorija I/1 14.000 lir; Kategorija I/2 9.600 lir; Kategorija II 7.100 lir; Kategorija III 4.800 lir.

Tem pristojbinam je treba dodati se občinske pristojbine ter povračilo splošega dohodninskega davka.

PREHRANA

RAZDELJEVANJE NOVIH ŽIVILSKIH NAKAZNIC — JULIJ - OKTOBER 1946

Včeraj so začeli v tržaški občini razdeljevati nove živilske nakaznice za štirimesečje julij-oktober 46. Nakaznice razdeljujejo po domovih in bodo stopile v veljavo 1. julija.

Prehranjevalni urad opozarja potrošnike, da morajo predbeležiti vsa racionirana živila (vključno kruh) in se vpisati v register odjemalcev pri poljubnem trgovcu. Vpis in predbeležba vežeta potrošnika za celo štirimesečje.

Zaradi zamude v razdeljevanju nakaznic, naj se potrošniki, ki ne bi prejeli nakaznic na dom, nemudoma zglasijo na Prehranjevalnem uradu in te dvignejo. Razdeljevalci lahko oddajo nakaznice le enemu izmed družinskih članov na istočasno predložitev osebne izkaznice. Izrecno je prepovedano oddajanje nakaznic hišnikom ali čuvajem poslopij. Potrošniki naj takoj ob prejemu pregladajo številke in vrste nakaznic, da bi preprečili eventualne nesporazume.

Nakaznice za začasno ali stalno odsotne družinske člane je treba takoj vrniti. Proti kršiteljem te odredbe bodo ravnali po zakonu.

Tri aretacije v zvezi z umorom Limplove

Razjasnitev umora v ulici San Nicolò 15, kjer so ubili 65 letno Filomeno Limplovo, se bliža svojemu koncu. Po aretaciji ubijalcev Slobeza in Pacifica je policija aretirala v zaporedju zdaj še tri pomagače, mlade Tržačane med 20 in 25 leti, med katerimi sta dva že bila obsojena zaradi tatvine.

Najdba utopljenca

Včeraj zjutraj je neki delavec našel v bližini tržaškega arzenala utopljenčevo truplo. Ne vedo, ali gre za nesrečo ali za zločin

G O R I C A

Dar moštva 88. divizije

Po 31 letnem molku se bo oglasil zvon

V nedeljo se bo po 31 letnem molku oglasil zvon na Goriškem gradu in vrata cerkvice sv. Duha se bodo ponovno odprla vernikom.

Na mesto dveh starih zgodovinskih zvonov, ki sta postala plen Nemcev, bo z nizkega stolpa zadonel zvon, ki je po zaslugi velikodušnega prispevka moštva 88. ameriške divizije prišel na to mesto. Lep, svetel zvon je bil naročen v Vidmu. Z jutranjim in večernim zvonenjem, kakor tudi z vrezanim latinskim napisom in vrezanimi podobami, ki predstavljajo dogodke in dejanja junaške divizije, bo spominjal na plemenite darovalce.

Ponovno otvoritev cerkve in posvetitev novega zvona bodo proslavili s svečanim verskim obredom in mašo. Obredu bodo prisostvovali vojaki 88. divizije s svojim poveljnikom in vojaškim duhovnikom.

Prodaja bombažnega blaga na živilske nakaznice

Zbornica za trgovino in industrijo sporoča, da bo po določilih ZVU v prihodnjih dneh prisla na trg na goriškem področju druga dobava tkanin iz čistega bombaža, ki jih je izdelala Tržaška predilnica v Gorici iz materiala, ki so ga dobavili zavezniki.

Tudi iz te druge pošiljke si lahko vsaka oseba, ki ima živilsko nakaznico «marec-junij 46» nabavi skupno 20 metrov poljubnega blaga. Družbe in obrati (bolnišnice, sanatoriji, hoteli, zavodi itd.) lahko zaprosijo Zbornico za trgovino in industrijo, da jim izda nakazilo za določeno količino blaga.

Plače za priznane narodne praznike

Glede na razna vprašanja o mezdah delavcem ob narodnih praznikih, ki jih je priznala ZVU, in sicer 25. aprila, 1. maja in 8. maja, pojasnjuje Okrožni urad za delo v Gorici, da pripada delavcem mezda z dokladami, kakor je določeno z delovnimi pogodbami, kjer je govora o narodnih praznikih. Izjemo tvorijo stavbna podjetja, ki so vezana na določila čl. 10 naknadne pogodbe, sklenjene 16. marca 1946.

Okrožna objava št. 9

OKROŽNA KOMISIJA ZA OSEBNE IZKAZNICE ZA GORIŠKO PODROČJE

Major James E. Long, goriški upravitelj, je izdal okrožno objavo št. 9 s katero je ustanovljena okrožna komisija za osebne izkaznice in določen njen delokrog. Podrobna navodila so razvidna iz javnih razglasov, naslov urada Komisije pa je: Županstvo v Gorici, anagrafski urad.

Roparski napad

V nedeljo proti 23. uri sta dva zakrinkana neznanca oborožena z revolverji na boben vdrla v gostilno Union, ki je last Giovannija Piana v Gradiški. Ko sta onemogočila gospodarja, ženo in sina Viktorja, sta se polastila fotografskega aparata Kodak in 500 lir. To pa jima ni bilo dovolj, zato jima je moral Pian izročiti še 25.000 lir. Po ropu sta zlikovca pobegnila.

Vrsta tatvin in aretacija

Enajst tisoč lir vredno obleko so neznanci ukradli iz stanovanja na Travniku 20 v Gorici Arturju Stabonu.

Vidi Merljakovi iz Št. Petra 79 je izginilo kolo, ki ga je prustila nezavarovanega na korzu Verdi.

Štiri vrata in štiri okenske okvirje v vrednosti 25.000 lir so tatovi odnesli iz cestarske hiše v bližini železniške postaje v Rubijah.

Smolo so imeli tatovi v uradu tvrdke Russian v Gorici v ulici Favetti 24, kjer so jih zmotili pri njihovem delu, da so morali pobegniti; na kraju dogodka so pustili usnjeno torbo, v kateri je bilo 15 ponarejenih ključev in različno vlomilsko orodje.

Civilna policija je aretirala 22 letnega Klementa Pavlina, stanujočega v ulici San Michele zaradi upiranja in groženj agentom javne varnosti.

Puško je našel

Sedeminpetdesetletni Antonio Struzzo, ki je zaposlen v ulici San Gabriele, je obvestil policijo, da je našel na polju, kjer je delal italijansko puško. Policija je orožje zaplenila.

PREHRANA

Bel kruh. Sepral sporoča, da bodo z današnjim dnem prodajali v Gorici kruh iz bele moke.

Kronika iz bolnišnice

V nedeljo je na cesti proti Kobaridu motociklist Albin Suligoj povozil Marijo Fonovo iz Trnovega; nesrečnica je dobila več ran, zaradi katerih je morala v bolnišnico.

V goriško bolnišnico so pripeljali v nedeljo ponoči 28 letno kmetico Rozino Kovačičevo iz Tomačevice pri Komnu zaradi zastrupljenja z gobami.

Zaradi nerodnega ravnanja s krivcem se je urezal v sredinec 12 letni Josip Škodnik; rana se mu bo zacelila v treh tednih.

P U L J

A.I.S. V PULJU PRIREDIL «COCKTAIL PARTY»

V soboto popoldne ob 18. uri, je priredil poveljnik AISa v Pulju major Sasson v vili Maria, «Cocktail party», ob priliki, ko sta obiskala Pulj podpoveljnik AISa iz Trsta Mr. Moffley in častnik AISa stotnik Montague.

Na sprejemu so bili tudi zastopniki krajevnega tiska, vse osebje urada AIS v Pulju ter prijatelji in sodelavci puljske radijske postaje.

VOJAŠKO VEŽBANJE

Veraj zjutraj se je začelo na področju med Vallelunga in Monumenti vojaško vežbanje s topniskim streljanjem in razstreljevanjem min. Ker so opazili v mestu nekakšno zbeganost, opozarjajo občinstvo, da te vaje na predstavljajo nobene nevarnosti za mesto in za prebivalce in da jih vodijo z vso opreznostjo.

OBJAVA PAROPLOVNE DRUŽBE ISTRIA - TRIESTE

Paroplovna družba Istria-Trieste, agencija v Pulju sporoča: «Občinstvo si more nabaviti listke za potovanje z motorno ladjo «Pola», ki odhaja vsako sredo, petek in nedeljo ob 6. uri, v agenciji paroplovne družbe Istria-Trieste, ulica Kandler št. 50, že en dan pred odhodom. Po visji odredbi ne bo dovoljen vstop na motorno ladjo potnikom, ki nimajo listka.

R A D I O

Slov. vesti: 7.15, 12.45, 20, 23.15 uri. Ital. vesti: 7.30, 13, 20.15, 23, uri.

Torek, 4. junija

17 prenos iz Vidma; 18 obvestila svojcem; 18.15 predavanje v ital.; 18.25 plesna glasba; 18.40 predavanje o Danteju; 19 mladinska oddaja, (slov.); 19.20 obvestila svojcem; 19.30 pevski koncert; 19.50 partizanske pesmi; 20.30 simfonični koncert; 21.30 plesna glasba; 21.45 glasbeni medaljon; 22.30 glas Londona; 23.25 nočno zabavišče.

Sreda, 5. junija

7 glasba za dobro jutro; 7.50 pestra jutranja glasba; 11.30 prenos iz Vidma; 12 operna glasba; 12.30 zdravniško predavanje (slov.); 13.15 reproducirana glasba; 13.30 orkester «Falsinea»; 14 predavanje v ital.; 14.15 pregled vesti.

Glavni urednik: PRIMOŽ B. BRDNIK
Tiska Z. I. S.

P. G. WODEHOUSE 44.

NOVINAR PSMITH

«Imate prav», je priznal Psmith. «Pozabil sem, da čas pomeni denar. Prišel sem, kot prijatelj in zadružnik gospoda Windsorja...»

«Gospoda Windsorja? Tistega gospoda, ki mi je prinesel mačko?»

«Gotovo, a tudi zato, ker bi me veselilo, če bi se spoznala slavna zbiralca mačk. Gospod, ki me spremlja — z roko je pokazal na Mikea, ne glede na to, da se je ta obotavljal — se imenuje prijatelj Jackson in mislim, da je najznamenitejši zbiralec mačk vse Anglije. Zbirka mačk angorskega plemena, ki je lastnina prijatelja Jacksona, je znana povsod, kjer ljudje govorijo angleški jezik.»

Gospod Jarvis je vstal in z občudovanjem pregledal Mikea; nato mu je pomolil roko, ki je bila vsa mastna od masla. Psmith je dobrohotno gledal ganljivi prizor.

«Če je nekaj, kar ni znano prijatelju Jacksonu o mačkah», je dodal, «prav gotovo ni potem nobenega človeka na svetu, ki naj bi vedel to, kar Jackson ne vé. Njegova učenost bi lahko napolnila stotine knjig.»

«Povejte» je vprašal Jarvis; videti je bilo, kot da bi mu vprašanje že dolgo časa stalo pri srcu, «zakaj pa se pravi 'catnip'?»

Mike je obupno pogledal Psmitha. Zdelo se mu je, kot da bi mu Jarvis predlagal kakšno uganko; vsekakor je bilo gotovo, da mu je postavil vprašanje z vso resnostjo. Rad bi zvedel kakšen pomen ima beseda.

«Beseda 'catnip'», je posegel vmes Psmith, «kot vam hoče ravnokar povedati prijatelj Jackson, ni nič drugega kot potvorjena beseda, ki izvira iz besede 'catmint', to je mačja trava, ali katarja. Nobene važnosti pa nima, se mi zdi, vzrok tega potvarjanja. Predmet je učen in ni mogoče, da bi vam ga razložili z dvema besedama. Svetoval bi vam, da vsekakor prečitate knjižico, ki jo je napisal na račun te besede prijatelj Jackson. Toda, da pridemo na pravo,..»

«Ali ste imeli že mačke, ki jedo ščurke?» je spet vprašal Jarvis.

«Čas je že bil, ko so se mačke mojega prijatelja Jacksona redile edino s ščurki», je odgovoril Psmith.

«Ali so stradale, potem?»

Mike je spoznal, da mora vendar končno spregovoriti, če hoče, da ga Jarvis ceni kot strokovnjaka mačk.

«Ne», je odločno odgovoril.

Jarvis se je začudil.

«Angleški ščurki», je razložil Psmith «debelijo mačke. Toda, da...»

«Imel sem nekdaj mačko», ga je prekinil Jarvis, ne da bi mu dovolil, da konča stavek, «ki se je vedno hranila s ščurki. Shujšala je in mislil sem, da bo poginila.»

«Čudna živalica», je priznal Psmith.

«Povejte», je nadaljeval Jarvis, ki — kot se je zdelo — ni hotel zgubiti priložnosti, «ščurki niso okusni. Gotovo. Ne morem prepovedati mačkam, da se hranijo z njimi. Takoj ko jih pogoltnejo, postanejo suhe in se zvijajo, bi rekel.»

«Treba bi bilo, da jih oblečete v ozke telovnike», mu je svetoval Psmith. «Toda, da bi prišli...»

«Povejte», ga je spet prekinil Jarvis, «ali niste imeli nikoli škilave mačke?»

«Mačke prijatelja Jacksona», mu je zagotavljal Psmith, «niso bile na srečo nikoli škilave.»

«Znak sreče je, če je mačka škilava», mu je razložil Jarvis. «Če ima nekdo škilavo mačko, potem ste lahko gotovi, da vam ne bo mogel nihče škodovati. Toda, povejte, ali niste imeli nikoli med vašimi mačkami kakšne, ki je imela eno oko modro, drugo pa rumeno? Hudo je za vas, če imate takšne mačke. Nekdaj mi je daroval nekdo takšno mačko in takoj mi je šlo vse križem. Ko sem jo sam daroval policistu, ki stoji v bližini prodajalne, in sem dobil škilavo mačko, se mi je vrnila sreča.»

«Kaj pa se je zgodilo policistu?» je z zanimanjem vprašal Psmith.

«Oh, nič dobrega», je brezbrižno dejal Jarvis. «Aretiral je nekega malopridneža in ga poslal v Blackwell's Island; ko je izšel iz zapora, ga je prijatelj počakal na ulici in ga udaril z 'black-jackom'. Gotovo. Vedno se vam zgodi kaj takšnega, če imate pri sebi mačko, ki ima modro in rumeno oko.»

Jarvis se je spet poglobil v svoje misli. Človek bi mislil, da premišljuje o usodi. Psmith se je takoj poslužil tega odmora in spremenil pogovor; hotel je razpravljati o važnejših zadevah, kot so bile Jarvisove mačke.

«Čeprav se mi zdi zelo zanimiva tale razprava o mačkah», je dejal, «bi rad govoril z vami o neki drugi zadevi. Vsekakor vas ne bi nadlegoval, če bi bila stvar edino moja; povedati vam moram, da je gospod Windsor, ki je v stiskah in znano mi je, da vam je gospod Windsor zelo drag.»

«Kaj mislite?»

«Mislim, da je gospod Windsor mož, kateremu bi zelo radi stisnili roko.»

«Gotovo. Dobra oseba je, gospod Windsor. Mojo mačko je negoval.»

«Tako je. Ker že govoriva o tem, ali je bila tista mačka, ki se je zvijala?»

«Ne, druga je bila.»

«Ah! Torej, da vam povem, prijatelj Jarvis, malopridneži nas nadlegujejo. Kako je vendar žalosten svet! Poglejmo naokoli in povsod bomo videli — na vzhodu in na zahodu, na severu in na jugu — same malopridneže. Zdi se mi, da ste že slišali nekaj o tem. Prav za prav sem zvedel, da so isti malopridneži poizkusili, da si pridobijo vašo naklonjenost proti nam, toda vi ste odkonili.»

«Gotovo», je odgovoril Jarvis, ki je končno razumel. «Prišel je k meni nekdo, ki me je vprašal, če bi bil pripravljen, da vam spravim s tega sveta; vas in gospoda Windsorja. 'Nemogoče', sem mu odgovoril, 'Gospod Windsor mi je rešil mačko'.»

«Tako so mi tudi povedali. Potem, ker niso pri vas odpravili nič, so se obrnili do nekega gospoda, ki se imenuje Reilly...»

«Spider Reilly?»

«Pravo točko ste zadeli, prijatelj Jarvis. Spider Reilly, načelnik tolpe Three Points.»

«Nič ni s tistimi od Three Points. Začetniki so.»

«Resnica je, prijatelj Jarvis.»

«Povejte», je nadaljeval Jarvis in spomini so ga razburjali, «kaj pravite o tem, kar so napravili pred nekoliko dnevi? Misliti kaj takšnega,